

Litvai Nelli

TRIGORIN DÉLUTÁNJA

A váratlan áprilisi kánikulától letaglózva ült az Irinától kapott íróasztal előtt. Áporodott borszag áradt belőle, az éjszaka hordaléka, a Château des Fleurs mulatóhely szivarfüsttől és léha nők illatától súlyos párája, letörölhetetlenül beleivódott bőrének pórusaiba, vastag réteget vont italozástól elnyűtt arcára. Mutatóujja tövig rágott körmével az asztal lapján sokasodó tintapacákat kaparászta, egy sort sem írt még, pedig már a delet is elharangozták.

Váltogatta a színeket, tematikusan. Már napokkal korábban eldöntötte, hogy kék, lila, fekete, piros vagy zöld tintával ír, a választott szín köré aztán folyondárként tapadtak a betűk. A történet és a szín viszonya. Számptalan elméletet gyártott erről, igaz, csak magának, még részegen sem beszélt róla senkinek. De most képtelen volt dönteni. Irinára gondolt. *Elhagyott, elhagyott*, ismételte magában, miközben fénytelen tekintete a sorba rakott tintásüvegeken kóborolt. *La vieille putaine!* Amikor az asszony fia meghalt, nem sokkal azután, hogy ő, aki tíz évvel fiatalabb nála, visszament hozzá, azt hitte, sosem fogják elhagyni egymást, kapcsolatuk egyre mélyebb, bonyolultabb lesz. „Mon fils, mon chéri!”, a vállán zokogó asszony szavai mintha őrá vonatkoztak volna, a fia is ő lesz ezentúl, a kettős szerep lehetősége izgalommal töltötte el. *Erekción volt*, emlékezett, és vörös foltok lepték el az arcát, *de ő észre sem vette, nem hát, én barom, szerepet játszott, parbleu!, valamelyik szövegét mondta, talán Racine-tól, merde, persze hogy Racine-tól, a Phaedrából.*

Összébb húzta magán a selymes, puha anyagból készült bordó háziköntösét. Ezt is tőle kapta. Löttyedt hasa teljesen eltakarta előle az ágyékát. Hirtelen mozdulattal a bojtos öv két végéhez kapott. Szorosra húzta maga körül. *Hogy elhúztam. Ennek is ő az oka. Csak ülök és zabálok. Comme un porc! Mint egy csüngő hasú disznó.* Ujjaival markolászta, tépte, szaggatta a hájas redőket. A heves mozdulatoktól köntöse szétnyílt, és ő hosszsan, a bosszúálló elégedettségével nézte kiserkedt vérének szövevényét, amely egyre jobban behálózta testét. *Írok neki!* Az ökléből áradó dühtől a finom tollhegyen hajszálnyi rés keletkezett, vonalukban megduplázódva sorjáltak a vörös tintával rótt, indulattól kusza betűk. Már a lap alján tartott, amikor összetépte. Lassan, szinte élvezettel szaggatta egyre kisebb és kisebb darabokra, egészen a téphetőség határáig, betűnyi fecnikre. A tollnak sem kegyelmezett. Először a hegyét feszítette ketté, majd a borostyánkőből készült szárat törte szét a Louis Quatorze-szék karfáján. A megkövesedett gyanta sokáig ellenállt, mély rovátkákat hagyott maga után, felsebezte az aranyozást.

El sem olvasná. Soha egyetlen sort sem olvasott tőlem. És azokon a szörnnyű összejöveteleken, mon dieu!, úgy vonszolt magával, mint egy pórázon tartott kutyát, én meg csak túrtam!, Húzd ki magad!, rípkodott rám az ajtóban, és pár perc múlva már úgy beszélt az éppen kiadásra kerülő könyvemről, mintha ő maga írta volna, engem idézett, laourgandine!, a féltalomban fülelébe nyögédcsejt szavaimat, a részegség szóáradatát, amely véget vet a bizonytalanságnak, amikor szállnak a szavak, szállnak, és hiszel is bennük, hiszed, hogy életre kelnek majd ott, a papíron, zölden, kéken, vörösön. Ő pedig mindent megjegyzett, minden szót. A ribanc! A karja átfont, a szemé csillogott, mesélt, rólam mesélt, mintha legalább akkora kincs volnék, mint ő maga. Quelle comédienne!

Miközben Irinára gondolt, fel-alá járkált a szobában, ujjhegyével finoman megérintette az útjába kerülő bútorokat, dísztárgyakat. Leltározott. Mennyi mindent kellene egy fuvarosra bíznia, hogy vigye el neki, borítsa le mindenestül a sok törékeny, drága holmit a Nyevszkij proszpekten levő ház elé!

Merde! Nem adok vissza semmit! Megszolgáltam, meg, az utolsó vacak kis nippet is! Még a múlt héten is megszolgáltam, avec coucherie!, azt a szörnyű ízléstelen porcelánt, valami libapásztorfiút ábrázol a kedvesével meg a libájával, Charmant, n'est-ce pas?, én meg csak bólogattam. Na azt, azt visszakapja. Adja oda neki, annak a huszonévesnek. Merde!

Zaklatott mozdulatokkal csomagolópapírt, spárgát vett elő, többszörösen körbeteuerte a porcelánt. A madzag egyik végét a fiúalak nyakához illesztette, jól meghúzta, majd a lányka nyaka következett. *Fulladjatok meg! A libáttal együtt! A spárgát újra és újra rátekerde a kecses libanyakra. Aztán behívta az öreget.*

– Vidd el neki! Most! Azonnal! De ne neki, a kapusnak add, még megkérdezi, hogy vagyok, nem beszélhetsz rólam, megértetted?

Pénzt nyújtott felé.

– Ints le egy fiákert, ne gyalogolj, meleg van. És nehogy elidd, kocsira adtam, hazafelé hozzál pirogot a Krilov utcából. Tízet hozzá, tízet!

Bezabálok! Bezabálok!

Lefeküdt a pamlagra. A finom szövésű baskír szőnyeget, amellyel az ágyat letakarata, azt is tőle kapta. A sok használattól, napjai jelentős részét itt töltötte, már alig ki-vehetővé kopott a fátyolba burkolt, ájult lányt magához ölelő dzsidás katona alakja. Csak lovának riadt tekintete nem sínylette meg a délutánokat felemésztő mindennapos heverését. Ahogy ujjai a finom bogoscsákhoz, a tág pupillákhoz értek, arra gondolt, hogy talán az ő tekintetébe is ugyanaz a riadalom költözött, nem mehet emberek közé, mert észreveszik rajta, menekülnie kell, elbujdosni. *Vagy ha az a másik, la petite, visszajönne hozzám. Igen. Ez a megoldás. Nem csupán megoldás, megtorlás. A szavak hasonló hangzása gurgulázó nevetésre készítette. Zölddel írok neki, a zöldet szerette, mindenben a zöldet. A természet színe, az erdőké, a mély vizű tavaké, sorolta, hosszan beszélt a fenyvesekről, a pisztrángokkal teli patakokról, a kövek közt surranó gyíkokról, levelibékákról, zöld!, zöld! Pörögött-forgott, zöld ruhája lebbent, én meg csak néztem, csodáltam azt a vézna kis testet, a fiatal-ságot, amelytől elszoktam Irina mellett.*

A nagy lendülettel belemártott toll szárazan bukkant elő a tintásüvegből. *Kifogyott! Pont most! Amikor az életem függ tőle!* Irina egyre csak lilát meg vöröset hozott neki, ő meg, van annak már egy éve is, hogy utoljára bent járt a nyanya árudájában, pedig azelőtt szinte naponta órákon át kutakodott a régi könyvek, metszetek, színes papírok, tollhegyek, tollszárazak, itatósok és mindenféle kacat között. *Ha most lemegyek, soha nem írom meg azt a levelet. Kikeverem.* Kapkodva nyúlt a kék és a piros üveg után, töltögetett az üres üvegbe hol ebből, hol abból, próbálgatta a színt, nem tetszett neki, hol hivalkodó volt, hol túlságosan sötét, komor. Utoljára a vörösből töltött hozzá, de nem figyelt, a tinta túlsordult az üveg száján, és akár egy folyó deltája, szerteszté ágazott az asztal hajszálvékony repedéseiben. De a színnel, végre-valahára, elégedett volt. Magas hegyek zuzmó lepte meredélyeit juttatta az eszébe, őszi mezőket az alkony óráiban, sosem látott, távoli óceánokat.

Az első sorok gyöngybetűi fokozatosan estek áldozatul egyre zavarosabb gondolatainak.

Kedves Nyina!

Megleپódsz, tudom, levél tőlem, ugyan, képzelgés, gondolod, már szorítod is össze ajkad, két vékony, élettelen vonal, fölötte rémülettől táguló orrcimpa, a selymes, vékony bőrön átiütő kis porcogók. Elég, ha egyetlen betűmet látod – ismered őket, jobban, mint bárki más, a kéziratokból, istenem, hogy faltad minden sorom! –, és ott lenn, a szád körül rég elfelejtett mosolyok ráncai már is keserűen tartanak a föld felé.

Egy pillanatra felnézett, érezte, hogyan ölt torz, kemény vonásokat az arca. Kapkodva írt tovább.

Magam előtt látlak, és elönt a düh. Mindenről te tehetsz! Miért változtál meg, csak úgy, egy csapásra, hirtelen! La pauvre! Ah, la pauvre! – mondogatták társaságban az álnok, nyafka hölgyemények. És én?

És én? És én?, ismételte egyre hevesebben, felállt, hadonászott a levegőben. *És én? És én?* Egész testét, még a fülét is elöntötte a forróság. *Meg kell nyugodnom. A pulzusom is szapora.* Az ablakhoz ment, kinyitotta, azt hitte, néhány erőltetett, nagy levegővétellel megoldja szíve rendetlenkedését. Lentről csak zaj és bűz áradt felé. Visszamenekült az asztalhoz, ujjai újból kerekded betűket formáltak a papíron, hogy aztán egyre kivehetetlenebb maszatként érjenek majd véget a lap alján.

Az éjjel meleg déli szél fúj, érthetetlen, ebben a városban!, áprilisban! Az afrikai partok homokszemcséi csapódtak az ablakomnak, kibírhatalan volt, szaggatott a fejem, tudod, ott annál a kis dudornál a halántékom mögött, ahonnan vékony kis ujjaid annyiszor próbálták elűzni az író-olvasó találkozókat utáni elviselhetetlen lüktetést, ó, azok a kis körkörös mozdulatok, lágyak, mint a szélben rezdülnő fűszálak érintése, miért is kellett abbahagynod? Járkáltam fel-alá, és amikor eluntam a haszontalan járkálást és a még haszontalanabb ébrenléteket, az íróasztalom legalsó fiókjába nyúltam, legalább rendet csinállok, gondoltam, ha már így elkerül az álom, és tudod, mi akadt a kezembe? Az a sirályról szóló novellavázlat. „A part kotorványán ült a szürkés színű madár; homlok-holdja elefántcsontfehér; majd útra kelt, víz tükrét pedzte, nyomában fénybarázda támadt...”

És akkor eszembe jutott, hogy nem is olyan régen, vidéken, Irinánál, hiszen úgyis tudod, Samrajov, az a nagyhangú, kellemetlen alak, miközben a preparálás fortélyait magyarázta, milyen tolakodón mutogatott egy kitömött madarat. Hogy érintsük meg, azt akarta. De én nem merem, csak néztem messziről. Holtában is hogy fénylett a tolla!

Majd folytattam az olvasást odébb. „Körmös sas karmaiból szabadította ki, de későn, mikor már síróbagoly rikoltozta halálát, véréből festett hab fodrozódott a vízen.”

Felnézett. A múlt emlékei egybemosódtak, úgy kavarogtak a szeme előtt. A madár vékonyka csontjaira női hús, selymes bőr borult. Hangokat is hallott. Kétségbeesett vijjogás és asszonyi zokogás elegyét. Egy pillanatra becsukta a szemét, megrázta a fejét, nyugalmat erőltetett remegő ujjaira, és folytatta az írást.

Rólad szólna? Nem hiszem. Én hagytalak el, ez igaz, de miért? Mert te úgy akartad. Soha ki nem mondtad, de hónapokon át minden azért történt, hogy én ne bírjam tovább. A rendtelenség, az örökös fáradtságod, a szándékos kicsinyességed, a pecsétes pongyolád. Ne hidd, hogy nem láttam a szemedben az öröm villanását, amikor valami ostobasággal kikészítettél, micsoda dia-

*dal volt neked minden üvöltésem, gondosan felállított kelepccék, hurok hurok után, vermek, csap-
tatók, amelyekből szabadulnom kellett, hogy te légy szabad. Quel raffinement, madame!*

Ököllet verte az asztalt, hiába, az egész testét előntő harag nem csitult, sőt, mintha fokozódott volna, tajtékos hullámként csapott le rá, fulladozott tőle. Menekülnie kellett, elérni a fövényes partot. A hirtelen mozdulattól felborult a karosszék, egyik ágaskodó lába ügyesen becsusszant a köntöse és a lazán lógó bojtos öv közé, szinte felöklelte, ő pedig felbukott, homloka nagyot koppant a szék lábától összekaristolts padlón. *Merde!* Vállának ízületei halkan roppantak, ahogy a háta felé vagdalkozott.

Az öreg állította talpra. Nesztelenül jött, mint mindig, szó nélkül tette le a piroggal megrakott tálat, megfordította és a helyére tolt a felborult széket, kiment. Ő pedig, mintha nem is ember, hanem eső áztatta homokzsák volna, visszazuhant az asztal elé, az évszázados csapolások halkan roppantak a súlya alatt. Két kézzel nyúlt a tálba, tömte magába az ételt. *Ettől majd megnyugszom.*

A tizedik kifordult a szájából, a nyállal elkeveredett ragacsos tésztahalom a két combja közé hullott, kapkodva szabadulni próbált tőle, de a helyzet egyre rosszabb lett, ujjai egymáshoz tapadtak, már a papucs is ragadt a lepottyánós galacsinoktól. *Még ez is!*

Az öregért kiáltott, és ahogy megérezte a háta mögött, már átkozta is, őt meg a tésztát.

– Sületlen a közepe, csupa kovász, honnan hoztad, biztosan a kirgiz negyedből! Onnan nekem nem kell! Rajtam te ne spórolj a magad zsebébe, oda többé nem mész, megértetted? Az istenért, hozz már egy rongyot!

Az öreg szája alig észrevehető kaján mosolyra húzódott, szó nélkül kiment, szótlannul visszajött. A kezében szorongatott szivacsból még áradt a Fekete-tenger enyhén sós illata, kövér vízcseppek hullottak a padlót borító perzsaszőnyegre. Ahogy a nyúlós tésztától maszatos combokat tisztogatta, reszketeg kezének gacsos ujjai hozzá-hozzáérttek a petyhüdt bőrhöz. Furcsa érzése támadt, felnézett, megdöbbsent gazdája kétségbeesett tekintetétől. Szinte hantalanul tette fel a kérdést.

– Baj van, uram?

– Nincs. Hagyjál. Eredj a pokolba! Salaud!

Szavai elvesztek a zihálásban. Csak amikor látta, hogy az öreg mögött becsukódik az ajtó, akkor üvöltött, hogy ő maga is beleremegett.

– Készíts fürdőt! Aztán ne is lássalak! – majd halkabban folytatta. – Odaadtad neki? Mit mondott? Kérdezett felőlem?

Az öreg résnyire nyitotta az ajtót, szemét a padlóra szögezte, úgy felelt.

– Nem, uram. Hiszen te magad mondtad, hogy a kapusnak adjam.

És nem szólt az utcaíg kiszűrődő hangokról, a kacagásokról, amelyeket jól ismert ő is, hallgatóznia sem kellett, hallotta őket éveken át, kisebb-nagyobb megszakításokkal, ebben a házban, ahogy visszhangoztak a folyosókon, betöltötték a ház minden zugát.

– Na, eredj!

Ahogy az öreg mögött becsukódott az ajtó, a mutatóujjai közé szorította a homlokát, és egyre csak fogadkozott. *Nem gondolok rá, soha többé nem gondolok rá!* Szinte lyukat fúrt mindkét halántékán, ujjainak érintése már-már fájdalmat okozott neki, a mondat egyre artikulátlanabban tört elő belőle, míg végül egy halk sóhajban elenyészett.

Többször is elolvasta a másíknak írt utolsó mondatot: „*Quel raffinement, madame!*” Egy ideig közönyösen szemlélte saját kacskaringós betűit, időre volt szüksége, hogy

folytassa, mert éppen azt érezte, hogy valamiféle sivárság lepi el, üresség tölti ki és keríti hatalmába. *Micsoda paradoxon! Mintha a semmit érzékelném!* Időre volt szüksége, hogy erre a nőre tudjon gondolni, hogy őt lássa maga előtt. „*Quel raffinement, madame!*” – olvasta tán éppen huszadszor, amikor végre, először lassan, majd egyre hevesebben, bólogatni kezdett. *Az! Az!*, suttogta, és máris újra sercegett a tollhegy a papíron.

De hallom, megérte, sikered van. Úgy fél éve járt nálam Anton Pavlovics. Méltatta Iphigeia-alakításod. Hogy nincs párja! No persze ott, a Krasznojarszki járásban, az Urálon túl, közel a mongol határhoz, gondolom, ott könnyen lehattél enfant gâtée. De most itt vagy, alig hatvanversztányira!

Felállt, járkált. *Három óra alatt ott lehetnék. Ha ügyes a kocsis. Nem. Előbb a levél, majd aztán, majd aztán meglátom.* Érezte, hogy ostobaság, amit csinál, de mégis meg kellett írnia ezt a levelet, nem bírta nem megírni, de hogy miért, azt maga sem tudta. Arra gondolt, hogy nem lesz könnyű elküldenie, hogy napokon át zsebből zsebbe téve hurcolja majd a bulváron, ott settenkedik a postahivatal körül, míg egyszer, mint valami sóhaj, kiszakad belőle a mozdulat, és pontban zárás előtt átnyújtja a karikás szemű, törődött postáskisasszonynak, aki fel sem néz, ráüti a stemplit, és már löki is be, durván, női kézhez méltatlanul, a kis üvegablakot. Szinte hallotta a csattanást. *Merde! Les salauds, là, dans le bureau de poste! A végén még nem küldöm el. Csak azért is elküldöm.*

Visszatült az asztalhoz, de épp hogy belemártotta a tollat a tintába, látta magát, ahogy kisiset a postahivatalból az utcára, befordul a sarkon a Zemljanij-gorod felé, hogy megnyugvást találjon a folyóparton. És akkor ott, annak a férfinak az arcán, aki ő, észrevette a rémületet.

Hát persze! Rájött, hogy gőz fölé tartják a levelét! A levelem! A kielégületlen, férfitra éhes, pörsenézéses homlokú, mitesszeres orrú lányok az én mondataimon vihorásznak: Ni, a sikeres író, akinek egyre-másra adják ki a regényeit, ír neki, annak a kis vidéki tragikának! És bár nem látták még soha színpadon, igaz, én sem, egymást taszigálják, úgy ugrálnak fel a csomagos pultra, és nagy szemforgatással, szívhez szorított kézzel, potyogó álkönnyekkel, fulladozó köhögéssel gúnyolják a nőt, aki valaha az enyém volt, ahogy a La Dame aux camélias-t adja elő. Merde!

Indulatosan felállt, szabadulni próbált az egyre gyorsabban pergő képektől, de képzeletében a postáskisasszonyok már messze jártak, főkötős szobalányok, lógó mellű dadák fülébe sugdostak, azok meg vitték a hírt az úri konyhába, lakájok, párától izzadó szakácsnők közé, akik jó alaposan megfűszerezve tálalták a vacsora mellé, és a hír estére már valcer hangjai közt keringett a szalonokban.

Az egész város rajtam nevet! Az erőfeszítéstől, amellyel agytekervényeinek rejtett zugaiból akarta kiűzni a már-már egymásra torlódó képeket, teljesen kimerült. Hátradőlt a székből, lélegzete lelassult.

Az öreg finoman megérintette a hátát.

– De jó, hogy jöttél!

Szerette volna megszorogatni az öreg kezét, de az önkéntelen mozdulat irányt elvesztett, és a saját vállán ért célba.

– Persze, a fürdő. Megyek. Soha jobbkor.

A fürdő vizébe cseppentett illóolajok levendula és kakukkfű illatát keverték a lassan gomolygó gőzbe. Ahogy alámerült, mintha csalán csípte volna vastag hurkákba gyűrődő hasát. Felszisszent. A forró víz égette a dühödt karistolásokat. Ahogy csitult a fájdalom, úgy nyugodott meg ő is. Az aromás pára finoman rátelepedett az arcára, apró

gyöngyöcskék lepték el magas homlokát, és gurultak lefelé csukott szemhéján át a szája szögletéig, ott elidőztek egy kicsit, majd fürgén leiramodtak, hogy a finom habbal elkeveredve beleolvadjanak a kád vizébe. *Ez jó. Most nem gondolok semmire.*

Mint akit kicseréltek! Szokatlanul könnyedén szállt ki a kádból, határozott léptekkel a gardróbhoz ment, másik köpenyt vett elő, azt a fűzőld színűt, amit a másiktól kapott. Miközben felöltötte, hangosan nevetgélt. *Hogy szeretnek háziköntöst ajándékozni a nők! Hiszen értem én, nem mindegy nekik, minek az övét bogozzák, milyen hajtóka alá csusszan be a kezük.*

Újra leült az íróasztal elé, új papírt tett maga elé, fehérsége, sarkainak derékszöge nyugtatóan hatott rá, új tollat vett elő. *Új toll, új hang!*

Kedvesem!

Bízom benned, tudom, hogy a fiókod mélyén őrzöd majd ezt a levelet, nem lobogtatod a részeg, vidéki színészcsürhe előtt: „Lássátok, szeret!” Mert szeret, de mégsem, érzem én is, hogy nem ilyen a szeretet, mint az enyém, te magad mondtad, istenem, hányszor mondtad, sírva, tele kétségbeeséssel az elején, átkozódva, kiabálva a vége felé, hogy én nem tudom, mi az, áldozni másokért, nem is tettem meg soha, senkiért. Honnan ez a nincs? De hiszen tudom, régóta tudom, csak ilyesmiről nem beszél az ember. Milyen nehéz kimondani: nem szeretett az apám, nem szeretett az anyám.

Alighogy leírta, önkéntelen mozdulattal már át is húzta volna az utolsó szavakat. Tétovázott. *Nem. Végre-valahára beszélek róla! Sietősen róttá tovább a betűket.*

Még most is látom magam, ahogy pattanásos arcú kamaszként könyörgök apámnak, vigyen fel magával a katedrális tetejére, amelynek ő volt az építőmestere, és látom őt, látom a tekintetében a megvetést, hallom messzire süvöltő hangját: Te csak maradj a földön, nem való neked az ég, nem értesz semmihez, még a vakolókánál is kifordul a kezedből, kövér vagy és buta, rád nézni is rossz! És az anyám, jaj, istenem, soha, egyetlen szóval, egyetlen mozdulattal nem védett meg, inkább kacagott, átölelte az apámat, nyelve hegyével megnedvesítette az ajkát, és úgy csókolta meg a füle mögött. Nehéz annak szeretni, akit nem szerettek.

A kezébe temette puffedt arcát. Évtizedeken át menekült gyerekkorának fájdalmas emlékei elől, elfojtotta őket, nem gondolt rájuk, és közben egyre csak bizonyítani akart, miattuk törekedett egyre felfelé. *Lássák be végre, tévedtek, csak nekem való az ég, a halhatatlanság, rájuk meg szenilis öregkor vár, feledés, pálinkába áztatott kenyér, miközben én kaviárral, homárral, pástétommal, kotlettel megrakott asztalról eszem, francia pezsgőt és Grand Marnier-t iszom, nők bámulnak, zsebemben ropognak a nagy címletű bankók, édes élet, az, igen, az lesz az enyém!*

Menekült egy másik emlék elől is, sem beszélni, sem írni nem tudott róla, pedig most kellett volna megtennie, megírnia mindent azokról a napokról, amikor hirtelen eltűnt mellőle a felbukott tej szaga, amikor véget értek az éjszakai virrasztások egy kiságy felett, amikor utoljára szorongatta markában a már kihűlt, aprócska kezét. Ehelyett, amikor újra a kezébe vette a tollat, csak arra gondolt, hogy talán hasznos, ez a szó jutott az eszébe, hasznos lenne tovább sajnálatnia magát.

Tudod, ma petite, ha már egyszer, egyetlenegyszer!, ott láttad a neved egy könyv gerincén Timesszal, aranyfestéssel nyomva, véged. Mert írnod kell újra és újra. Ha nem megy, ugyan mit válaszolsz a nyüzsgő, felszínesen csevegő társaság kérdésére: „Mondja, mit ír?” Hallgatsz kukán? Mondod, hogy semmit sem, mert épp nem érdekel semmi, hogy csak üldögnél, bámulnál

kifelé az ablakon? Inkább rögtönzöl, hazudsz, kitalálsz valami ostoba történetet, melyet aztán meg is kell írnod, mert a bájolgo, butácska nők már viszik is körbe: „A kedves X. Y. – ha tudnák, hogy utálod, hogy épp nekik vagy »kedves«! – már megint milyen érdekeset ír, ha készen van, ha kitette az utolsó pontot, a kéziratot legelőször nekem olvassa fel.” Ajkukon felfénylik a rúzs, szempillájuk megremeg, micsoda élvezet, nekik. Neked meg szörnyű teher.

Elgondolkozva letette a tollat. Nem fogja megérteni. Azt mondja majd, mindez csak nyafogás. Még megharagszik. Pedig épp az ellenkezőjét szeretném, visszahódítani, magamhoz édesgetni. Tényleg azt szeretném? Őt szeretném? Hevesen bólogatott, folytatta az írást, szinte sercegett kezében a toll.

Azt olvastam valahol, talán valami honi költeményben, hogy mi, művészek kihalt, magányos ösvényen haladunk fölfelé. Ostobaság, bárcsak az lenne, de nem az, sokkal inkább széles allé, amelyet fák helyett fürkésző szemek szegélyeznek, téged néznek, a nők vágyakozva, a férfiak leplezetlen irigységgel. Hogy tudd, ez a második okozza a nagyobb mámort, gyönyört, teljesebbet, mint amit ágyban lelhetek bármilyen igaztató női testtel, kivéve a tiédet.

Kezében megállt a toll, felnézett. Elhiszi vajon? Hogyan hinné, hiszen nem igaz. Miért hazudjak? Megpróbálok nem hazudni. Még ha Irinának írnám. Különbösen is, nem örömmel, inkább szorongással tölt el. Összegyűrte, és tiszta papírt vett elő, de csak ákombákomokat rajzolgatott rá, felismerhetetlen kacskaringókat, maga sem tudta, mit rejtenek a szél-tében-hosszában összevissza futó vonalak. És ha mégis kocsiba ülnek? Odamennék hozzá? Őlbe kapnám? Vajon eltaszítana? Csontos kis öklével verné a mellkasom, mint régen, amikor hajnalig tartó ivászatok után ruhástul dőltem rá az ágyon? Bezzeg Irina! Hogy kacarászott! Török bugyogóba, színesen tekergő fátýolszövetekbe burkolt aszott combjai közül nedvesség tört elő. Az emlék csigolyáról csigolyára, lentről felfelé haladt, tekervényes utakon hipofízisének mélyére hatolt. Rémulten felállt, hogy sietős léptekkel, ablak- és ajtónyitogatással nyugtassa felhevült testét. Még csak négy óra van, és nem bírom tovább! Ah, nom d'un chien! Kikiáltott az öregnek.

– Hozzál inni, mindegy, hogy mit, vodkát!

Egy ideig várt, de a hiábavaló várakozástól csak ingerültebb lett. Kirohant a konyhába. Az öreg széttárt karral állt a tálaló előtt. Az arcán megvetés keveredett eltökéltséggel. Tőle szokatlan, éles hangon szólalt meg.

– Megtiltottad. Majd este hét után. Azt mondtad, ez a szabály. Azt mondtad, fel is út, le is út, ha megszegem.

– Takarodj!

Maga is elcsodálkozott ütésre lendült karjának erejétől. Pár pillanatig nézte a földön heverő testet, szeretne volna felemelni, magához ölelni, szorosán, belefúrni az arcát, mélyen, egészen mélyen az izzadságszagú, öregkor horpasztotta mellkasba, de ehelyett átlépte, szélesre tárta a kredenc mindkét ajtaját, kapkodva nyúlt az üvegek után, hármat is magához vett, és szó nélkül visszament a szobájába.

Már a második üveg felénél tartott, amikor folytatta az írást. Az új papíron egyre több kis gyűrődés keletkezett, ahogy súrlódott rajta az újra és újra lebillenő fejét megtámasztó karja.

Egy kitömött sirály a vitrinben, te pedig Jelecben. Közeledsz Moszkva felé, már csak néhány verszta, jössz, jössz egyre közelebb. Miattam jössz, ugye?

És ha mégsem? Ha csak a hírnév hajtja? Az összegyűrt papírt a földre dobta. Felállt. Bútorok szélébe kapaszkodva jutott el az ágyig, hasra feküdt, a párnába fúrta a fejét, elaludt. Álmában ő is abban a közeli kisvárosban járt, felolvasáson, kövérkés szatócsfelelések közt az ő törekeny alakját kereste, de nem találta. *Itt kell lennie, legyen itt!*, ismételtette álmában, mint egy varázsigét. És végre meglátta magukat. Scsít ettek, nevetgéltek. Még soha olyan jó scsít nem evett, mint az az álombéli, vastagon meghintve friss kaporral. *De hiszen ő nem szereti a kaprot!* Ahogy erre gondolt, már el is tűnt előle, egy másik nő ült a helyén, egy idősebb, akinek vörös hajába ősz szálak keveredtek. Egyszerű fekete ruhát viselt, dekoltázsában mezei virágokból, illatozó füvekből font lánc rejtette bőrének finom ráncait. Nyakszirtjén az öregedés még lágy ívű görbesége. *Hogy láthatom a hátát, amikor szemben ül velem! És egyáltalán, mon Dieu, ki ez a nő? Még sosem láttam. Mégis milyen ismerős.* És nem jött rá, hogy egy hasonló arc csitította el érintésével születése pillanatának rémült üvöltését, és fordult el tőle évekkel később, amikor szeretetet koldulva nyújtogatta felé a kezét. Csak nézte, nézte, egyre jobban belefúrta tekintetét az asszony szemébe, íriszének aprócska szürkés, barnás, zöldes lemezkéi, az éjszaka mélyét idéző szembogara ámulattal töltötték el. *Akárha tükkörbe néznék!* A vodka mámorából és álomból szőtt arc megrezdült, hívogató mosolya kiugrasztotta az ágyból. *Sietnem kell!* Már majdnem a küszöbön állt, amikor visszafordult, az asztalhoz ment, gondosan ellenőrizte a kalamárisok kupakját, jól záródjon mind, valami olyasmire gondolt, hogy beszáradhatnak, hiszen ki tudja, mikor tér vissza. *Megtalálom, és írok neki, neki írok. Megtalálom, és szeretni fogom. Ha őt megtalálom, képes leszek rá.* Tekintete megakadt a teleírt lapokon, idegenkedve, szinte haraggal nézte a kusza sorokat. *Diab! A szemébe velük!* De a keze nem engedelmeskedett a gondolatának, mégiscsak betűk sorjáltak ott, az ő betűi, amelyekért a *Mirszkoj tolk* című folyóirat soronként harminc kopeket fizetett. Bosszantotta, hogy ez jutott az eszébe, hiszen ő menni szeretne, a világ végén is felkutatni. *Fel! Fel!* És érezte, hogy szíve hevesen kalapál, erre volt szüksége, ezt kívánta, ezt az egész testét előntő remegést. A kapkodva összehajtogatott leveleket a köntöse zsebébe süllyesztette, nagy léptekkel keresztülvágott a lakáson, be sem nyitott az öreghez, csak messziről kiabált:

– Ne várj haza, nem tudom, mikor jövök. Lehet, hogy csak egy év múlva, az is lehet, hogy soha.

Nem tudta, hogy a kamrácska üresen áll, az ablak melletti bal sarokból örökre eltűnt az öreg kifakult, foltozott tarisznyája. Csak rohant lefelé a lépcsőn, kettesével vette a fokokat, néha megkapaszkodott a kovácsoltvas korlátban, hogy fel ne bukjon. Az egyik fordulóban elvesztette a papucsát, de nem törődött vele, lendült tovább, szinte repült, fűzöld köpenye lobogott utána. Az utcán is szaladt, utat tört magának a bámészkodók között, észre sem vette, hogy őt bámulják, egy pillanatra megállt a postahivatal előtt, mint akinek ott van dolga, a zsebébe süllyesztette a kezét, meglobogtatta a teleírt lapokat az üvegalitkában ülő postáskisasszony felé, majd finom, nagyon finom, szinte táncos mozdulatokkal a közeli csatornába ejtette. A Zemljanij-gorod sarkán befordult a folyó felé, de nem megnyugvást keresett, hanem ellenkezőleg, bódító izgalmat, csak kalapáljon minél jobban a szíve. *Hátha ott vár! Rám vár!*

A part elhagyatott volt, egy lélek sem járt arra. Csak egy zsenge fűvel megrakott szerker haladt el mellette. A bakon egy asszony ült, halkán nógatta a lovakat, kendője alól kibukott egy vörös hajtincs, az alkonyi fény visszaverődött szembogara csillámain. Ő pedig futott tovább, fel sem nézett, csak beszívta a frissen kaszált fű erős illatát, nem érzett csalódást, épp ellenkezőleg, vidáman szökellt, és boldog volt, mert arra gondolt, hogy ez a keresés örökkévaló, mostantól ez tölti ki az életét. *À l'éternité, à toute éternité!* – dúdolta magában egyre hamisabb hangon.